

Referat af det sjette ordinære årsmøde i Kulturarv Fyn, der blev afholdt torsdag den 17. marts 2016 kl. 14.00 på Gasværket, Assens.

Formand for Kulturarv Fyn, Erland Porsmose, bød velkommen.

1. Valg af dirigent

Birgitte Haugbøl blev valgt. Hun konstaterede, at årsmødet ikke var rettidigt indkaldt, men forsamlingen gav afkald på varsel. Dagsordenen blev godkendt.

2. Aflæggelse og godkendelse af beretning

Formand Erland Porsmose fortalte, at sidste årsmøde i Kulturarv Fyn (KAF) blev afholdt den 20. marts 2015 på Brandts - i forbindelse med mødet var også et seminar om kulturarv og digital formidling.

Siden har KAFs bestyrelse holdt fire møder med fokus på bl.a. samarbejdet med Kulturregionen og kulturarvs-formidlingsprojektet "Modstrøm", og desuden om de verserende kulturmiljøsager. Det er stadig vanskeligt at realisere det længe ønskede fællesmagasin- og konserveringsværksted. Som omtalt på sidste årsmøde led det meget attraktive Ryslinge-projekt skibbrud bl.a. som følge af skilsmissen i Øhavsmuseet. Det genopstandne Langelands Museum ønskede herefter at beholde museernes fælleskonservering i Rudkøbing og tilbød at gå efter en magasinløsning i tilknytning hertil. Også dette initiativ slog fejl.

Ikke mindst set i lyset af de meget kritiske bemærkninger på magasinområdet fra Kulturstyrelsen i de verserende museumsevalueringer på Fyn har vi i Kulturarv Fyn på ny lanceret et fælles initiativ, der foreløbig involverer kulturarvsinstitutioner i Fåborg-Midtfyn, Odense, Nyborg og Kerteminde kommuner. Formanden håbede, at det ville lykkes denne gang!

På formidlingsområdet lanceredes det store "Modstrøms"-projekt på en vellykket kick off-konference på Johannes Larsen Museet den 7. marts.

KAFs pilotprojekt "Kunstens Fyn" har nu udviklet sig til en velafprøvet fælles platform for de fire fynske kunstmuseer: Faaborg Museum, Clay, Brandts og Johannes Larsen Museet.

På kulturmiljøområdet har vi stadig store forfaldsproblemer også på de fredede bygninger. I disse år føres der for første gang et generelt tilsyn med de fredede bygningers tilstand – i form af Kulturstyrelsens "Fredningskaravane". Desværre viser det sig jævnlige, at tilstanden er så dårlig, at en "affredning" bliver konsekvensen – et ord der endog ikke var opfundet for få år

siden. Omvendt møder vi undertiden solid opbakning – også fra kommunernes side – til at varetage kulturmiljøinteresserne f.eks. i forbindelse med vandløbsrestaureringer. I Nyborg Kommune går man foran med udarbejdelsen af en samlet kulturarvsmasterplan, der sigter mod at beskytte og tydeliggøre kulturarven i byen og egnen. Dette sker i et tæt samarbejde med fredningsmyndighederne.

Endelig vil vi da glæde os over, at Kulturarv Fyns medlem, Svendborg Museum, i efteråret 2015 modtog "Kulturregionens fynske Kulturpris"; endog som det første kulturhistoriske museum nogensinde.

Kulturmiljørådet: Ellen Warring fortalte, at rådet i år har bestået af Toni Reese Næsgård, DN, Kristian Isager, Akadimirådet, Torben Lindegård, By og Land, Ruth Jensen, SLA Fyn, Eva Frellesvig (gået ud) og Linda Petersen (gået ud).

Kulturmiljørådet har i det forgangne år kun holdt to møder, men det bød ikke, at rådets aktiviteter har ikke ligget stille. Man har drøftet rådets fremtid, men medlemmerne synes stadig det er vigtigt, at have et uafhængigt råd, og man synes, at de faglige drøftelser på rådsmøderne er meget givende.

Rådet har også i det forgangne år været meget aktivt i forbindelse med vandmiljøplanerne og fjernelse af faunaspærringer, og enkelte sager har trukket rigtig mange ressourcer fra rådet.

De to sager, rådet har været mest involveret i, er Lille Mølle ved Ørbæk og Solevad vandmølle, Assens Kommune. Begge vandmølleanlæg er blandt de bedste på Fyn og i Danmark.

Ved Lille Mølle lykkedes det ved fælles kræfter - museet, ejeren og Kulturmiljørådet - at få møllen taget helt ud af planerne. I første omgang pga. økonomi, men denne afgørelse påklagede Kulturmiljørådet og ejeren, da sagen risikerede at blive genoptaget, når økonomien var blevet bedre. Rådet ønskede, at møllen blev helt udtaget én gang for alle pga. sine kulturhistoriske værdier, og det lykkedes. Møllen, møllehjul og møllebygning er nu under renovering støttet af fonde og Slots- og Kulturstyrelsen.

Solevad er under behandling, men vi håber det bedste. Kulturmiljøsagerne nyder stadig politisk bevågenhed fra Dansk Folkeparti.

Rådet har sammen med mølleforeningen planer om at undersøge de mange efterretninger og rapporter, der kommer om turisme og havørredeventyr på Fyn. Påstanden er, at Fyn har 55.000 overnatninger som følge af lystfiskeriet, men holder det tal? Kan de koner, kærestere og børn, der ikke fisker, tilbydes oplevelser i kulturlandskabet? Vi vil kontakte nogle negot-studerende på SDU, og høre om det var interessant for nogen at lave en sådan undersøgelse.

Et andet af rådets fokusområder er nedrivning af bevaringsværdige bygninger. Rådet har drøftet, hvad man gør i de kommuner, der ikke har såkaldte Saveregistrering ("Survey of Architectural Values in the Environment"). Selv om Saveregistreringen ikke er en forsikring for, at bygningerne bevares, er der dog bedre muligheder. Desværre må vi gang på gang se, at bevaringsværdige bygninger forsvinder.

Save-metoden er dyr, og der er ikke meget, der tyder på, at kommunerne har økonomi til sådanne registreringer nu. Måske kunne der udarbejdes et "Save-light" system, der gennem en screening fik fat på de mest bevaringsværdige bygninger?

Nordfyns Kommune er i gang med en kulturmiljøudpegning, der udføres af Niras. Desværre ser det ud til at såvel museum som lokale institutioner ikke er med i arbejdet. Assens

Kommune har fået de kulturmiljøer, der blev udpeget for nogle år siden, optaget i kommuneplanen - stor ros for det!

Rådet har talt om, at det er et stort problem, at data, der belyser kulturmiljøet og kulturhistoriske interesser, ikke er tilgængelige i de GIS systemer, som sagsbehandlere på museer og i kommuner anvender. Tidligere kunne udpegede kulturmiljøer ses på Miljøministeriets arealdata, men da det ikke er deres område længere, er data fjernet. I den enkelte kommuner ligger data spredt på hjemmesiderne. Geofyn vil nok være det mest oplagte, og rådet vil gerne arbejde for det. Alle amtets undersøgelser og det store Kulturmiljøatlas for Fyn er heller ikke tilgængelige, og selv om undersøgelserne er 15 år eller mere gamle, er de stadig meget godt grundstof, som bl.a. museerne kan have glæde af. Det bør samles på en hjemmeside!

Der er stigende forskel i kommunernes niveau af pleje og info ved de fredede fortidsminder. Skalaen går fra slet ingen pleje til kommuner, der har udfærdiget strategi og planer for alle fredede fortidsminder i deres kommune. Den 2. oktober 2016 bliver fortidsmindernes dag, hvor alle arkæologiske museer skal sætte fokus på dem ved rundvisninger, events og andet.

De velholdte firlængede bindingsværksgårde er noget af det mest karakteristiske på Fyn. Fra omkring 7.000-8.000 er tallet i dag reduceret til ca. 60. Torben Lindegård, der kender dem alle, mener det er absolut sidste udkald, dersom de skal reddes. Rådet ønsker igangsat et stort registrering- og restaureringsprojekt – et projekt, som vil kræve, at de helt store fonde involveres.

Formidlingsrådet: Formand for formidlingsudvalget Mette Ladegaard Thøgersen fortalte, at rådet var et ad hoc-udvalg – i 2015 med deltagelse af Esben Hedegaard, Svendborg Museum, Birgitte Haugbøl, Nyborg Bibliotek, Johnny Wøllekær, Odense Stadsarkiv og Mette Ladegaard Thøgersen, Østfyns Museer.

Rådet havde arrangeret inspirationsdagen om kulturens fagre digitale verden i forbindelse med generalforsamlingen den 20. marts 2015. Dagen havde bragt mange gode oplæg og positive tilbagemeldinger.

Den fynske kulturaftale blev underskrevet den 22. februar 2016 på Egeskov. Begivenheden var på mange måder en milepæl, idet aftalen havde været meget længe undervejs, men også fordi Projektet Modstrøm var skrevet ind i aftalen under temaet "Kultur der ses" – og det samme er Kulturarv Fyn. Det var også glædeligt, at Region Syddanmark støttede Modstrøm-projektet økonomisk.

Kulturarv Fyns arbejde med at idéudvikle og forberede projektet strakte sig helt tilbage til en idéudviklingscamp i Svendborg i 2014. Her lancerede museumschef Esben Hedegaard, Svendborg Museum, idéen om at sætte fokus på den glemte og forfaldne kulturarv ude i "udkanten" ved hjælp af kulturelle arrangementer. Projektet fik arbejdstitlen "Forfaldets forvandling". Idéen blev efterfølgende konkretiseret og omsat til et egentligt projekt – endda er der udført et pilotprojekt i samarbejde med elever fra Svendborg Gymnasium.

Projektet endte med at få titlen Modstrøm, idet det skal gå imod strømmen, hvad angår synet på "udkanten" – herunder synet på glemte og forfaldne bygninger. Det er et projekt, der kræver MOD, og så er det et projekt, der sætter ting i bevægelse og har en ambition om at flytte noget.

Projektet startede allerede ultimo 2015 med ansættelsen af en projektleder, Lise Seisbøll. Lise har base hos Kulturregion Fyn og tilbringer i øvrigt en del af sin arbejdstid på Johannes Larsen Museet i Kerteminde – bl.a. for at sikre koblingen til Kulturarv Fyn.

Projektet har tre faser, Modstrøm Talks, Modstrøm Acts og Modstrøm Stories. Den første blev formelt skudt i gang på en kick off-event på Johannes Larsen Museet den 7. marts.

Projektets leder Lise Seisbøll var inviteret med til Kulturarv Fyns generalforsamling for at fortælle om Modstrøm – herunder ikke mindst, hvordan Kulturarv Fyns medlemmer kan blive en del af det spændende projekt.

Efterfølgende gennemgik Lise Seisbøll projektet og tidsplanen. Der viste sig en del uklarhed om, hvordan debatarrangementerne skulle knyttes sammen med de udvalgte steder. Esben var også skeptisk over at projektet – ikke mindst debatterne – blev meget bredt. Han havde håbet for, at debatterne bl.a. kunne handle om stedernes kvaliteter og måske endda mulighederne for at skabe fornyet interesse for de forladte steder.

Kulturarv Fyn har efterfølgende skrevet følgende til Kulturregion Fyn: "For Kulturarv Fyn er det vigtigt, at der er god tid til processen med at indsamle forslag til glemte steder med gode og fascinerende fortællingerne fra ABM-institutionerne, og at debatmøderne afholdes efterfølgende med udgangspunkt i netop de indsendte forslag. Herved kan debatten have et konkret afsæt – og forslagsstillerne kan præsentere deres projekter som oplæg til den videre diskussion. Det er derfor ikke realistisk at afholde debatmøderne før efter sommerferien.

Helt konkret vil vi foreslå følgende:

Kulturarv Fyn vil gerne snarest udsende en invitation og skabelon til alle ABM-institutioner i de ni kommuner og dermed involvere mere end 100 kulturarvsinstitutioner med hver deres ildsjæle. I brevet opfordres institutionerne til at indsende et forslag hver. Ud af disse vælger Kulturarv Fyn fem forslag fra hver kommune, der alle præmieres (dvs. institutionerne) med 5.000 kr. (i alt de afsatte 225.000 kr. fordelt på 5 steder i 9 kommuner), når de er udvidet til en egentlig brugbar fortælling. "Vinderne" loves ligeledes, at deres fortælling kommer til at indgå i den samlede publikation, f.eks. med to opslag pr. forslag inkl. fotos.

Vedr. debatmøderne: De fem forslag præsenteres på debatmøderne (en gang efter sommerferien), hvor kunstnerne ligeledes byder ind, dvs. også ét fælles spor her. På den baggrund vælges 3 finaleforslag fra hver kommune (så der som aftalt er noget at vælge imellem). Dvs. at debatmøderne og mødet med kunstnerne bliver et og samme, således at også den del af processen afvikles lokalt og får maksimalt opmærksomhed. Herved sker der noget konkret på debatmøderne – og de fremmødte borgere kan få direkte indflydelse og kunstnerne inspiration. Endvidere forenkles processen og gøres mere gennemskuelig – ikke mindst for borgerne."

Bevaringsrådet: Esben Hedegaard indledte med at sige, at det hvert år var en tvivlsom fornøjelse at fortælle om bevaringsudvalgets meritter, for de store fælles projekter på bevaringsområdet har haft det svært.

På magasinområdet måtte det store fællesmagasin i Ryslinge opgives, og Langelands forsøg på i 2015 at opstille et alternativ var heller ikke blevet til noget. Middelfart og Vestfyns Museer var gået til Konserveringscentret i Vejle, og de øvrige fynske museer arbejder på deres egne løsninger. Det vil i løbet af 2016 vise sig, om Øhavsmuseet Faaborg eller Østfyns Museer kommer med magasinløsninger, som måske giver muligheden for, at Odense Stadsarkiv og andre kan deltage. Der er politisk fokus fra staten på magasinproblematikken, men ikke penge til at gøre noget ved det. Kulturministeren har over for museernes organisation ODM afslået at lave en ny national udredning af magasinforholdene.

Esben filosoferede over, om der måske blæste andre vinde end for 10-15 år siden, hvor tanken om store, regionale magasiner opstod? På Svendborg Museum var man i hvert fald

ikke ubetinget kede af selv at skulle tage vare på sine samlinger. Tingene er indsamlet på Sydfyn og øerne, og det er den historie, de repræsenterer. Museumsinspektørerne får et tættere "fysisk" forhold til samlingen, som Esben troede, var afgørende, når genstandene skulle bringes i spil til at formidle historie. At genstandene sikkert har det bevaringsmæssigt bedst på de store, regionale magasiner, var der næppe tvivl om, men han efterlyste en evaluering af, hvilken betydning disse magasiner har haft for genstandenes brug på museerne.

På konserveringsområdet måtte de fynske museer slås med flere problemer. Museerne står i dag frit, mht. om de vil anvende de gamle amtspenge til konservering ligesom tidligere. Museerne på Østfyn, Langeland, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg og Svendborg besluttede i 2015 fortsat at bakke op om vores lille bevaringscenter i Rudkøbing med de hidtidige tilskudsbeløb – foreløbig for 2016 og 2017. Museerne på Vestfyn har betalt for 2015, men vil fremover gå til Vejle, hvor deres samlinger opbevares.

En anden økonomisk udfordring har været momsproblematikken. Konserveringscentrene er fra 2016 pålagt at momse deres ydelser, hvilket alt andet lige stiller alle museer, som ikke er kommunale, 20% ringere end tidligere. Selv om staten erkender, at denne konsekvens var utilsigtet og skadelig for kulturarven, har kulturministeren ikke kunnet få skatteministeren til at fritage konserveringscentrene for moms. For nylig har kulturministeren dog meldt ud, at han i 2016 vil finde 50% af de mistede midler til centrene og fra 2017 100% af midlerne. Desværre ser det imidlertid ud til, at ministeren tager pengene af puljer, der i forvejen var tildelt museerne. Man fodrer altså hunden med sin egen hale.

3. Aflæggelse og godkendelse af årsregnskab for 2014

Kasserer Birgitte Haugbøl gennemgik kort regnskabet for 2015 – se vedhæftede.

4. Godkendelse af budget og fastsættelse af kontingent for 2015

Kasserer Birgitte Haugbøl gennemgik budgettet for 2016. Kontingentet forblev uændret. De store medlemmer med min. 1 fuldtidsansat og et budget på over 1 mill. kr. betaler 2.000 kr. i kontingent, mens alle andre betaler 500 kr.

5. Behandling af indkomne forslag.

Ingen indkomne forslag.

6. Valg af to bestyrelsesmedlemmer, revisor og revisorsuppleant

På årsmødet vælges i henhold til vedtægterne hvert år to medlemmer. Det ene år vælges én repræsentant for arkivområdet og én repræsentant for kulturmiljøområdet – det følgende år vælges tilsvarende én repræsentant for museumsområdet og én repræsentant for biblioteksområdet. Bestyrelsens tre øvrige medlemmer er de til enhver tid valgte formænd for de stående underudvalg.

På valg var Jørgen Thomsen og Kristian Isager, der begge blev genvalgt. Kurt Risskov Sørensen (Østfyns Museer) valgtes til revisor, mens Johan Møhlenfeldt Jensen (Vestfyns Museer) blev valgt som revisorsuppleant.

7. Vedtagelse af arbejdsplan

Formanden fremlagde en skitse til arbejdsplan for 2016. Meget kommer jo til at handle om Modstrøm-projektet og de aktiviteter, der er knyttet til projektet. Derudover planlægger Kulturarv Fyn to seminarer og en opgradering af hjemmesiden, ligesom KAFs miljøråd stadig vil være vagthund og have fokus på bl.a. vandløbsplanerne, udkantsproblemerne og bygningsfredning. Formidlingsudvalget skal styrke samarbejdet med Kulturregion Fyn, mens Bevaringsudvalget skal køre videre med magasinplanerne

8. Eventuelt

Intet.

Referent

Johnny Wøllekær